

Retligheder i Islam

RETTE TIL AT FØRE ET RETSKAFFENT LIV

“De, som beskylder kyske, ærefulde kvinder (for illegitime seksuelle forhold), men ikke kan frembringe fire mandlige vidner (som vil bevidne at de personligt så handlingen blive begået): pisk dem med 80 piskeslag og tag aldrig mere mod vidnesbyrd fra dem. De er virkelige forbrydere, bortset fra dem, der bagefter angrer og forbedrer sig. For i sandhed. Gud er Mest Tilgivende, Mest Barmhjertig”. (An-Nur, 24:4-5)

Retten til et retskaffent liv drejer sig ikke bare om utugt eller løgnagtige beskyldninger om utugt. Islam lærer os desuden, at man bør arbejde og tjene sit udkomme på en respektabel måde, hævder at mennesker har ret til at eje et hus og at blive betalt for deres slid. Islam etablerer sociale mekanismer såsom zakat (almisse) eller sadaqa (frivillig velgørenhed) for at beskytte dem, der ikke kan arbejde, enkerne, de forældreløse børn og de fattige, idet man sikrer at ly og arbejdsløsheds-understøttelse gøres tilgængelige af statens kasse til de uheldigt stillede mennesker.

Som en naturlig følge af retten til et retskaffent liv er bagvaskelse, sladder og mistanke forbudt. I et forsøg på at forhindre, at rygter om et individ blev spredt sagde Profeten Muhammad: “Hvis nogen spiser på bekostning af en muslims ære, vil Gud give ham en lignende mængde af Helvede at spise; hvis nogen klæder sig i en klædning på bekostning af en muslims ære, vil Gud klæde ham med en lignende mængde af Helvede”, og “Den værste form for riba (åger) er, at man uretfærdigt krænker en muslims ære”.

Et vigtigt aspekt, Islam indfører for at sikre retten til et retskaffent liv, er princippet om formodet uskyld, d.v.s. man formodes at være uskyldig indtil dette eventuelt bliver

modbevist.

RETTE TIL PRIVATLIV

“Oh I troende! Undgå megen mistænksomhed, for nogen mistænksomhed er en alvorlig synd (underlagt Guds straf); og spionér ikke (mod hinanden) og bagvask ikke (hinanden)”. (Al-Hujurat, 49:12)

Islam betragter ukrænkeligheden af privatlivet som den mest fundamentale og naturlige ret. Et af Guds navne er Sattar, d.v.s. den, som dækker over synder og fejl. I Islam er husstandens ukrænkelighed et vigtigt aspekt af retten til privatliv. Koranen og hadith påbyder muslimer ikke at gå ind i et hus uden at bede om tilladelse fra dets ejer. Det kræves, at selv børn og tjenestefolk banker på døren og beder om tilladelse, før de går ind på forældrenes værelse i sovetiden.

Profeten Muhammad råder muslimerne til at banke tre gange på døren til det hus, man vil besøge, og vende om, hvis døren ikke bliver åbnet. Dette fulgte han selv strengt og gik endda ikke ind i sin datter, Fatimas hus uden tilladelse. I en hadith sagde han: “Det er ikke tilladt for nogen at kigge ind i et menneskes hus uden tilladelse”. Denne hadith gør det klart, at selv det at kigge gennem åbne vinduer eller døre ind i huse er forbudt.

I Islam medfører privatlivets ukrænkelighed, at man bevarer kommunikationsfrihed og fortrolighed. Derfor er åbning af personlige breve eller læsning af privat korrespondance eller gennemsøge private sager som andre menneskers dagbøger eller fotoalbums eller aflytte private samtaler, alt sammen upassende adfærd. Profeten sagde faktisk i en hadith “Enhver, der aflytter en forsamlings tale, vil opleve at bly bliver hældt i hans ører på Dommens Dag”. Denne hadith viser med overordentlig tydelighed at en sådan udspionering er en stor synd.

Islam forbyder også mennesker såsom læger eller sagførere, som via deres profession får meget detaljeret viden om deres klienter, at afsløre deres identiteter eller hemmeligheder. Selv det enkelte menneske frarådes at afsløre detaljer om sit eget privatliv. I denne sammenhæng er det forbudt for et menneske at fortælle (andre) om de synder, man har begået.

RETTE TIL FAIR REGERING

“Gud befaler jer at aflevere tillidsposter (indbefattet offentlige og professionelle tjenesteydelser) til dem, der har ret til dem, og når du dømmer mellem mennesker, at dømme med retfærdighed”. (An-Nisa, 4:58)

Islam foreskriver ikke nogen bestemt regeringsform. Det grundlæggende princip, Islam opretholder vedrørende administration, er at sikre bæredygtighed og retfærdighed. Ved at gøre således forsøger Islam at eliminere herskeres tilfældige handlinger, forfølgelser, uretfærdighed og ulovligheder, og giver almindelige mennesker magt til at checke og inspicere herskerne. Dette gennemsyn kan foretages gennem en uafhængig retsinstant eller ved at gøre oprør mod en tyrannisk hersker. Ved at huske på det, de lærte af Profetens perfekte model, fortalte Profetens Ledsagere Umar, da han blev valgt til kalif, at de ville korrigere ham med deres sværd, hvis han kom på afveje.

Guds Budbringer tilskyndede indtrængende herskerne til at være rimelige og retfærdige. Han sagde “En dags rimeligt styre af en retfærdig hersker er bedre overfor Gud end 60 år med heldags tilbedelse”. Desuden sagde han “De mennesker, der vil være mig nærmest på Dommens Dag, er retfærdige herskere”. I en anden hadith advarede han: “På Dommens Dag vil den, der nogensinde har hersket over ti mennesker, blive bragt frem med hænderne bundet til halsen, og hvis hans regime var fair, vil han blive løst op, og hvis ikke han var rimelig, vil han blive pint derfor”. Han tilføjede dertil “Retfærdighed er godt. Og hvis den findes hos herskerne, er det bedst”.

Profeten Muhammad var vel bekendt med at dommere spiller vigtige roller i etableringen og bevaringen af retfærdighed. Så han opmuntrede dem til at afsige deres domme med retfærdighed. Han sagde "Der er tre slags dommere, den ene slags kommer i Paradis, de to andre i Helvede. Den slags, der kommer i Paradis, er det menneske, der ved hvad der er ret og afsiger sin dom i henhold dertil. Men et menneske, der ved hvad der er rigtigt, men handler uretfærdigt i sine domme, vil komme i Helvede".

RETSREGLER

"Enhver sjæl tjener kun til sig selv; og ingen (fuldt) lastet sjæl vil bære en andens byrde". (Al-An'am, 6:164)

"At ingen lastet sjæl skal bære en andens byrde. Og at mennesket kun har det, han arbejder for". (An-Najm, 53:38-39)

Disse vers af Koranen blev åbenbaret på et tidspunkt, da de fundamentale principper for lov blev overtrådt, personlige ønsker og indfald erstattede love og man idømte forskellige straffe til mennesker fra forskellige klasser for samme forbrydelse.

Disse og lignende vers såvel som praksis i Profetens moske, der kan betragtes som den første ret i Islam, har udformet de fundamentale principper i islamisk lov såsom redelig rettergang, personlig ansvar, rettens uafhængighed og upartiskhed, lighed for loven, antagelse af uskyld, bevisbyrde og juridisk gennemsyn, hvoraf det meste først for nylig er kommet til den moderne verdens kendskab.

Ved at sige "Hvis dommere fordelte retfærdighed til mennesker, baseret på ensidige påstande og erklæringer, ville de have afsagt fejlagtige og uretfærdige domme", eller "Hvis to sider møder op hos dig, da afsig ikke nogen dom, før du har hørt begge sider. Det er den metode, du skal anvende ved administrering af retfærdighed", befalede Profeten Muhammad, og fastlagde dermed reglerne for hvordan domstolene skulle

fungere i Islam.

I den første tale, Abu Bakr holdt efter at være blevet valgt til kalif, sagde han: "De svage mellem jer skal være stærke med mig, indtil jeg har sikret deres rettigheder, hvis Gud vil; og den stærke blandt jer skal være svag med mig, indtil jeg har fravristet ham andres rettigheder, hvis Gud vil". Disse ord viste værdien af lovregler.

Umar, Islams anden kalif, institutionaliserede det islamiske retssystem ved at kræve at dommerne først henviste til Koranen, dernæst til hadith og derpå til de regler, de lærde var blevet enige om og til sidst til sædvaner og personlig dømmekraft ved udøvelsen af retfærdighed.

Gengivet af Cihan Baran

(Rettigheder i Islam 6/10)